

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก/ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12" ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังจะได้กล่าวต่อไป

การศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาจากหนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

การสุ่มตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ หรือ ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ในอำเภอชั้นที่ 3, 4 และ 5 ของจังหวัดในเขตการศึกษา 12 ซึ่งถือเป็นเขตชนบท มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 673 โรงเรียน

การเลือกตัวอย่างประชากร ใช้การสุ่มตัวอย่างประชากรแบบหลายขั้นตอน คือ

1. สุ่มโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) (ประกอบ กรรณสูต 2525 : 81) ตามอำเภอชั้นที่ 3, 4 และ 5 ของแต่ละจังหวัด โดยสุ่มโรงเรียนร้อยละ 25 ของจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีโครงการอาหารกลางวันในแต่ละอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนโรงเรียนที่สู่มได้ในแต่ละชั้นอำเภอ ของแต่ละจังหวัดในเขต
การศึกษา 12

จังหวัด อำเภอ	อำเภอชั้นที่	จำนวนโรงเรียน ที่จัดโครงการ อาหารกลางวัน	จำนวนโรงเรียนที่ สู่มได้
จันทบุรี	-	120	30
มะขาม	3	35	9
โป่งน้ำร้อน	3	36	9
ขลุง	3	29	7
แหลมสิงห์	4	20	5
ฉะเชิงเทรา	-	93	23
สนามชัยเขต	3	32	8
บ้านโพธิ์	3	32	8
กิ่งแปลงยาว	5	19	5
กิ่งราชสาส์น	5	10	2
ชลบุรี	-	64	16
พานทอง	3	29	7
กิ่งบ่อทอง	4	22	6
หนองใหญ่	5	12	3
กิ่งเกาะสีชัง	5	1	-
ตราด	-	83	21
บ่อไร่	3	16	4
แหลมงอบ	3	23	6
เขาสมิง	4	30	7
คลองใหญ่	4	14	4
นครนายก	-	62	16
องครักษ์	3	39	10
ปากพลี	4	23	6

ตารางที่ 5 (ต่อ) จำนวนโรงเรียนที่สุ่มได้ในแต่ละชั้นอำเภอ ของแต่ละจังหวัด
ในเขตการศึกษา 12

จังหวัด อำเภอ	อำเภอชั้นที่	จำนวนโรงเรียน ที่จัดโครงการ อาหารกลางวัน	จำนวนโรงเรียนที่ สุ่มได้
ปราจีนบุรี	-	214	53
วังน้ำเย็น	3	20	5
ศรีมหาโพธิ์	3	45	11
ประจันตคาม	3	44	11
ตาพระยา	3	36	9
นาดี	4	26	6
บ้านสร้าง	4	31	8
โคกปีบ	5	12	3
ระยอง	-	37	9
ปลวกแดง	4	25	6
วังจันทร์	5	12	3
รวม	-	673	168

2. เมื่อได้จำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอแล้ว จึงสุ่มรายชื่อโรงเรียนโดยการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) (ระบอง กรรณสูตร : 80) ด้วยวิธีจับสลากชื่อโรงเรียนตามจำนวนที่ต้องการ

3. เมื่อได้ชื่อโรงเรียนทั้ง 168 โรงเรียนแล้วก็จะได้ผู้บริหารของโรงเรียนตัวอย่างประชากร 1 คน และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 1 คน จากโรงเรียนเหล่านั้นรวมเป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 336 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสาร หนังสือ และรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Checklist) ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ที่เกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน มีจำนวน 5 ข้อ ถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน ได้แก่ จำนวนครู แหล่งน้ำกินน้ำใช้ และสถานที่ในการประกอบอาหาร จำนวน 8 ข้อ และถามเกี่ยวกับสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ได้แก่ การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ภาวะการจัดบริการอาหารกลางวันในปัจจุบัน รูปแบบการจัดบริการอาหารเสริม และการประเมินผลโครงการ จำนวน 25 ข้อ รวมข้อคำถามในตอนที่ 1 38 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Checklist) และมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดโครงการอาหารกลางวัน บุคลากรในการจัดโครงการอาหารกลางวัน สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกงบประมาณในการจัดโครงการอาหารกลางวัน และผลของโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 41 ข้อ แต่ละข้อมี ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และชนิดปลายเปิด (Open End) ถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มี 34 ข้อ แต่ละข้อมีระดับของปัญหา 5 ระดับ คือ มีปัญหามากที่สุด มีปัญหามาก มีปัญหาปานกลาง มีปัญหาน้อย และมีปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีปัญหา ข้อคำถามเป็นปัญหาในด้านการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและ ระยะเวลา

ในการสร้างแบบสอบถามนี้ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบความครอบคลุมและความถูกต้องของเนื้อหาในข้อคำถามทุกข้อ แล้วผู้วิจัยจึงได้จัดพิมพ์ร่างแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามที่จะนำไปใช้ทดลองกับผู้บริหารและครูหัวหน้าโครงการที่ไม่ได้เป็นตัวอย่างประชากร

การทดลองเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี ที่มีได้เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 15 คน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือจากจังหวัดส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครู คอบแบบสอบถามและขอความกรุณาจากผู้บริหารโรงเรียนรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดส่งศึกษานิเทศก์อำเภอ ส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ไปติดตามแบบสอบถามด้วยตนเองที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ กิ่งอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนบางโรงเรียน เพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนมากที่สุดและทันตามเวลาที่กำหนด จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

จังหวัด อำเภอ	จำนวนแบบสอบถาม					
	ผู้บริหาร			ครูหัวหน้าโครงการฯ		
	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ
จันทบุรี	30	28	93.33	30	28	93.33
มะขาม	9	8	88.88	9	8	88.88
โป่งน้ำร้อน	9	8	88.88	9	8	88.88
ขลุง	7	7	100	7	7	100
แหลมสิงห์	5	5	100	5	5	100
ฉะเชิงเทรา	23	22	95.65	23	22	95.65
สนามชัยเขต	8	8	100	8	8	100
บ้านโพธิ์	8	7	87.5	8	7	87.5
กิ่งแปลงยาว	5	5	100	5	5	100
กิ่งราชสาส์น	2	2	100	2	2	100
ชลบุรี	16	16	100	16	16	100
พานทอง	7	7	100	7	7	100
กิ่งบ่อทอง	6	6	100	6	6	100
หนองใหญ่	3	3	100	3	3	100
ตราด	21	18	85.71	21	18	85.71
บ่อไร่	4	3	75	4	3	75
แหลมงอบ	6	5	83.33	6	5	83.33
เขาสมิง	7	6	85.71	7	6	85.71
คลองใหญ่	4	4	100	4	4	100
นครนายก	16	14	87.5	16	14	87.5
องครักษ์	10	9	90	10	9	90
ปากพลี	6	4	66.66	6	4	66.66

ตารางที่ 6 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

จังหวัด อำเภอ	จำนวนแบบสอบถาม					
	ผู้บริหาร			ครูหัวหน้าโครงการฯ		
	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ
ปราจีนบุรี	53	38	71.69	53	38	71.69
วังน้ำเย็น	5	5	100	5	5	100
ศรีมหาโพธิ์	11	11	100	11	11	100
ประจันตคาม	11	9	81.81	11	9	81.81
ตาพระยา	9	0	0	9	0	0
นาดี	6	3	50	6	3	50
บ้านสร้าง	8	7	87.50	8	7	87.50
โคกปีบ	3	3	100	3	3	100
ระยอง	9	7	77.77	9	7	77.77
ปลวกแดง	6	4	66.66	6	4	66.66
วังจันทร์	3	3	100	3	3	100
รวม	168	143	85.11	168	143	85.11

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยวิธีการทางสถิติ กิจคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีวิธีการดังนี้ คือ

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพทั่วไปของโรงเรียนและสภาพการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) มาแจกแจงความถี่แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง เฉพาะข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียน และ

สภาพการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน ผู้วิจัยถือเอาคำตอบของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีดังกล่าวข้างต้น

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มาแจกแจงความถี่และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละในส่วนที่ให้เลือกตอบ

สำหรับคำถามในส่วนที่ให้เลือกตอบ โดยวิธีการประเมินค่า (Rating Scale) เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็นในแต่ละระดับ ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้น้ำหนักเท่ากับ	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้น้ำหนักเท่ากับ	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้น้ำหนักเท่ากับ	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้น้ำหนักเท่ากับ	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้น้ำหนักเท่ากับ	1	คะแนน

จากนั้นนำไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำไปเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตั้งแต่มีปัญหามากที่สุด ถึง มีปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีปัญหาเลย ดังนี้

มีปัญหามากที่สุด	ให้น้ำหนักเท่ากับ	5	คะแนน
มีปัญหามาก	ให้น้ำหนักเท่ากับ	4	คะแนน
มีปัญหาปานกลาง	ให้น้ำหนักเท่ากับ	3	คะแนน
มีปัญหาน้อย	ให้น้ำหนักเท่ากับ	2	คะแนน
มีปัญหาน้อยที่สุด หรือ ไม่มีปัญหาเลย	ให้น้ำหนักเท่ากับ	1	คะแนน

จากนั้นไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายความว่า	มีปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายความว่า	มีปัญหามาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายความว่า	มีปัญหาปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายความว่า	มีปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายความว่า	มีปัญหาน้อยที่สุด หรือ ไม่มีปัญหาเลย

รวบรวมความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และรวบรวมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการอาหารกลางวันจากแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open End) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาหรือรวบรวมเป็นความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหาทางสถิติ ดังนี้

1. หาค่าร้อยละโดยใช้สูตร (ประคอง กรรณสูต, 2525 : 85)

$$\text{หาค่า ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

2. หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตร (ประกอบ กรรณสูตร, 2525 : 80)

$$\begin{aligned} \bar{X} &= \frac{\Sigma fx}{N} \\ \text{เมื่อ } \bar{X} &= \text{ค่าเฉลี่ย} \\ \Sigma fx &= \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด} \\ N &= \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละข้อ} \end{aligned}$$

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (ประกอบ กรรณสูตร, 2525 : 83)

$$\begin{aligned} \text{S.D.} &= \sqrt{\frac{\Sigma fx^2}{N} - \left(\frac{\Sigma fx}{N}\right)^2} \\ \text{S.D.} &= \text{ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน} \\ \Sigma fx^2 &= \text{ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทุกความถี่} \\ \Sigma fx &= \text{ผลรวมของคะแนนทุกความถี่} \\ N &= \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละข้อ} \end{aligned}$$